

Rolnummer 2166
Arrest nr. 139/2002 van 9 oktober 2002

A R R E S T

In zake : de prejudiciële vraag over artikel 58, § 2, van het decreet van het Waalse Gewest van 5 juli 1985 met betrekking tot de afvalstoffen en artikel 58, § 3, van het decreet van het Waalse Gewest van 27 juni 1996 betreffende de afvalstoffen, gesteld door de Correctionele Rechtbank te Charleroi.

Het Arbitragehof,

samengesteld uit rechter L. François, waarnemend voorzitter, en voorzitter A. Arts, en de rechters R. Henneuse, M. Bossuyt, A. Alen, J.-P. Snappe en E. Derycke, bijgestaan door de griffier P.-Y. Dutilleux, onder voorzitterschap van rechter L. François,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. *Onderwerp van de prejudiciële vraag*

Bij vonnis van 8 november 1999 in zake :

- het openbaar ministerie en de n.v. Monceau Zolder tegen J.-F. Lekki en S. Lekki;
- het openbaar ministerie en het Waalse Gewest tegen S. Lekki en J.-F. Lekki;
- het Waalse Gewest en de gemeente Montigny-le-Tilleul tegen S. Lekki en anderen,

waarvan de expeditie ter griffie van het Arbitragehof is ingekomen op 26 april 2001, heeft de Correctionele Rechtbank te Charleroi de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Schenden de bepalingen van de artikelen 58, § 2, van het decreet van de Waalse Gewestraad van 5 juli 1985 [met betrekking tot de afvalstoffen] en 58, § 3, van het Waalse decreet van 27 juni 1996 [betreffende de afvalstoffen] de regels die door of krachtens de Grondwet zijn vastgesteld voor het bepalen van de onderscheiden bevoegdheid van de Staat, de gemeenschappen en de gewesten niet ? »

II. *De feiten en de rechtspleging in het bodemgeschil*

De partijen Lekki en Kasperek, die voor de verwijzende rechter wegens diverse inbreuken op de afvalstoffenreglementering worden vervolgd, werpen de vraag op of de voormelde decretale bepalingen in overeenstemming zijn met de bevoegdheidsregels, in zoverre die bepalingen, doordat zij de Gewestregering of, bij machtiging, de ambtenaar die het gewestelijk bestuur leidt ertoe machtigen voor de rechter de verwijdering van de afvalstoffen en het herstel van de plaats in zijn vroegere toestand te vorderen, de vorm van de vervolging zouden regelen, aangelegenheid welke tot de federale bevoegdheid behoort.

De Correctionele Rechtbank stelt het Hof de hierboven vermelde vraag, nadat het Waalse Gewest uiteindelijk afstand heeft gedaan van het hoger beroep dat het tegen dat vonnis had aangetekend.

III. *De rechtspleging voor het Hof*

Bij beschikking van 26 april 2001 heeft de voorzitter in functie de rechters van de zetel aangewezen overeenkomstig de artikelen 58 en 59 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof.

De rechters-verslaggevers hebben geoordeeld dat er geen aanleiding was om artikel 71 of 72 van de organieke wet toe te passen.

Bij beschikkingen van 22 mei en 26 september 2001 heeft het Hof de zetel aangevuld respectievelijk met de rechters J.-P. Snappe en E. Derycke.

Bij beschikking van 10 juli 2001 heeft de voorzitter in functie de termijn voor het indienen van een memorie verlengd tot 15 september 2001.

Van de verwijzingsbeslissing is kennisgegeven overeenkomstig artikel 77 van de organieke wet bij op 10 juli 2001 ter post aangetekende brieven; bij dezelfde brieven is kennisgegeven van de beschikking van dezelfde dag.

Het bij artikel 74 van de organieke wet voorgeschreven bericht is bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 25 juli 2001.

Memories zijn ingediend door :

- de Waalse Regering, rue Mazy 25-27, 5100 Namen, bij op 13 september 2001 ter post aangetekende brief;

- S. Lekki en I. Kasperek, samenwonende te 6110 Montigny-le-Tilleul, Cité Forte Taille 112, J.-F. Lekki, wonende te 6032 Mont-sur-Marchienne, rue de la Croix-Rouge 5, en de n.v. Lekki Forte Taille, waarvan de maatschappelijke zetel is gevestigd te 6110 Montigny-le-Tilleul, Cité Forte Taille 10, bij op 14 september 2001 ter post aangetekende brief;

- de Ministerraad, Wetstraat 16, 1000 Brussel, bij op 14 september 2001 ter post aangetekende brief;

- de Vlaamse Regering, Martelaarsplein 19, 1000 Brussel, bij op 14 september 2001 ter post aangetekende brief.

Van die memories is kennisgegeven overeenkomstig artikel 89 van de organieke wet bij op 11 oktober 2001 ter post aangetekende brieven.

Memories van antwoord zijn ingediend door :

- S. Lekki en anderen, bij op 30 oktober 2001 ter post aangetekende brief;

- de Waalse Regering, bij op 9 november 2001 ter post aangetekende brief;

- de Ministerraad, bij op 12 november 2001 ter post aangetekende brief.

Bij beschikkingen van 26 september 2001 en 27 maart 2002 heeft het Hof de termijn waarbinnen het arrest moet worden gewezen, verlengd tot respectievelijk 26 april 2002 en 26 oktober 2002.

Bij beschikking van 6 juni 2002 heeft het Hof de zaak in gereedheid verklaard en de dag van de terechtzitting bepaald op 27 juni 2002.

Van die beschikking is kennisgegeven aan de partijen en hun advocaten bij op 11 juni 2002 ter post aangetekende brieven.

Op de openbare terechtzitting van 27 juni 2002 :

- zijn verschenen :

- . Mr. O. Jadin, advocaat bij de balie te Charleroi, voor de Waalse Regering;

- . Mr. P. Herman, advocaat bij de balie te Charleroi, voor S. Lekki en anderen;

- . Mr. C. Wijnants, advocaat bij de balie te Brussel, *loco* Mr. P. Peeters, advocaat bij de balie te Antwerpen, voor de Ministerraad;

- . Mr. M.-R. Bruggeman *loco* Mr. B. Bronders, advocaten bij de balie te Brugge, voor de Vlaamse Regering;

- hebben de rechters-verslaggevers R. Henneuse en E. Derycke verslag uitgebracht;

- zijn de voornoemde advocaten gehoord;

- is de zaak in beraad genomen.

De rechtspleging is gevoerd overeenkomstig de artikelen 62 en volgende van de organieke wet, die betrekking hebben op het gebruik van de talen voor het Hof.

IV. *In rechte*

- A -

Standpunt van de partijen

Memorie van de Ministerraad

A.1.1. Op basis van de vaststelling dat de prejudiciële vraag ruim geformuleerd is, is de Ministerraad in zijn memorie van oordeel dat de prejudiciële vraag in die zin kan worden geïnterpreteerd dat zij betrekking heeft zowel op de maatregelen - tot verwijdering van de afvalstoffen en tot herstel van de plaats in zijn vroegere toestand - die de rechter kan bevelen als op het feit dat de Gewestregering of, bij machtiging, de ambtenaar die het gewestelijk bestuur leidt, ertoe wordt gemachtigd die maatregelen voor de rechter te vorderen.

A.1.2. Wat betreft de maatregelen tot verwijdering van de afvalstoffen en tot herstel van de plaats in zijn vroegere toestand die de rechter, krachtens de betwiste bepalingen, kan bevelen, verwijst de Ministerraad naar het arrest van het Hof nr. 48/93, waarin een vergelijkbare bepaling van een Vlaams decreet inzake het grondwaterbeheer, in het licht van artikel 11 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980, geldig werd verklaard.

A.1.3. Wat betreft de machtiging om die maatregelen voor de rechter te vorderen stelt de Ministerraad in de eerste plaats dat die wijze van aanhangigmaking niet door het Hof moet worden onderzocht, omdat het Waalse Gewest zich voor de verwijzende rechter geen burgerlijke partij heeft gesteld. Vervolgens wordt opgemerkt dat het decreet geen enkele vorm oplegt om de vordering te formuleren. Ten slotte wordt door de bij de betwiste bepalingen verleende machtiging, volgens de Ministerraad, in geen enkel opzicht afbreuk gedaan aan de prerogatieven van het openbaar ministerie, dat zijn vervolgingsmacht behoudt. Die machtiging vormt een modaliteit van de maatregel tot teruggave, die zelf in overeenstemming met de bevoegdheidsregels is. In de veronderstelling dat zulks niet het geval was, putte het Gewest in ieder geval uit de in artikel 10 van de bijzondere wet vervatte impliciete bevoegdheden het recht een dergelijke machtiging te verlenen, aangezien aan de toepassingsvoorwaarden van dat artikel 10 te dezen is voldaan.

A.2. In zijn memorie van antwoord refereert de Ministerraad, die nog andere opmerkingen maakt en naar de memorie van de Waalse Regering verwijst, in antwoord op de stelling van de partijen Lekki en anderen, naar de arresten van het Hof nrs. 44 van 23 december 1987, 13/92 en 43/93, waaruit blijkt dat de gewestelijke bevoegdheid inzake de herstelmaatregel een geldige rechtsgrond vindt in artikel 11 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980; bovendien wordt verwezen naar de wijziging, in 1993, van artikel 19 van dezelfde bijzondere wet, waarbij het mogelijk werd gemaakt in de voorbehouden aangelegenheden een beroep op de impliciete bevoegdheden te doen.

Standpunt van de partijen S. en J.-F. Lekki, I. Kasperek en de n.v. Lekki Forte Taille

A.2.1. In hun memorie stellen die partijen in de eerste plaats dat de combinatie van de rechtspraak van het Hof betreffende de artikelen 11 en 19 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 met de artikelen 7 en 9 van de Grondwet impliceerde dat, op het ogenblik dat de betwiste bepalingen werden aangenomen, de strafrechtspleging een door de Grondwet aan de wet voorbehouden aangelegenheid vormde, waarin de decreetgever door geen enkele bepaling van de wetten tot hervorming der instellingen werd gemachtigd op te treden.

In de memorie wordt die stelling te dezen toegepast en aldus betoogd dat de vrijwillige tussenkomst van een derde voor de strafgerechten onder de regels inzake de strafrechtspleging valt en van de regeling van de vorm van de vervolging deel uitmaakt.

A.2.2. Wat betreft artikel 58, § 3, van het decreet van 27 juni 1996 wordt in de memorie gesteld dat geen enkele bepaling van de wetten tot hervorming der instellingen de decreetgever de bevoegdheid verleent de regels betreffende de vrijwillige tussenkomst van een derde voor de strafgerechten vast te leggen. Wat meer is, aangezien de vrijwillige tussenkomst een gerechtelijke handeling vormt, schendt de mogelijkheid om het recht erover te beslissen aan een ambtenaar te delegeren, artikel 82 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980, waarin de vertegenwoordiging in rechte van de gewesten wordt geregeld.

Bovendien wordt in de memorie opgemerkt dat, sinds de wijziging van de voormelde artikelen 19 en 11 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 bij de bijzondere wet van 16 juli 1993, met het oog op de toepassing van de impliciete bevoegdheden geen onderscheid meer dient te worden gemaakt naar gelang van het in het geding zijnde soort van federale aangelegenheid, en meer bepaald naargelang het al dan niet gaat om een voorbehouden aangelegenheid; de reglementering, door de decreetgever, van de vrijwillige tussenkomst was evenwel niet noodzakelijk voor de uitoefening van de decretale bevoegdheid, aangezien die zich ertoe kon beperken voor de rechter in de mogelijkheid te voorzien de verwijdering van de afvalstoffen en het herstel van de plaats in zijn vroegere toestand te bevelen.

A.3. In hun memorie van antwoord verduidelijken de voornoemde partijen, enerzijds, het onderwerp van de prejudiciële vraag - beperkt tot de mogelijkheid voor het Waalse Gewest voor de strafgerechten vrijwillig tussen te komen - en, anderzijds, de interpretatie die de verwijzende rechter in aanmerking neemt - volgens welke de betwiste bepalingen die vrijwillige tussenkomst daadwerkelijk mogelijk zouden maken.

Memorie van de Vlaamse Regering

A.4.1. Na de nadruk te hebben gelegd op de bevoegdheden die de gewestwetgever uit de artikelen 6, § 1, II, 2°, en 11, eerste lid, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 put, betoogt de Vlaamse Regering dat volgens haar een onderscheid dient te worden gemaakt tussen de twee door de verwijzende rechter aan het Hof voorgelegde decretale bepalingen.

A.4.2. Wat betreft artikel 58, § 2, van het decreet van 5 juli 1985 wordt opgemerkt dat uit de bewoordingen ervan geenszins blijkt dat de wetgever aan de Regering of aan een ambtenaar een machtiging heeft verleend om voor een strafgerecht tussen te komen; daaruit volgt dat dit artikel niet kan worden beschouwd als een regeling van de vorm van de vervolging. Ten aanzien van het recht, voor de decreetgever, de rechter te machtigen een veroordeling tot verwijdering van de afvalstoffen uit te spreken, wordt verwezen naar het arrest van het Hof nr. 18/99, waarin een dergelijke maatregel in overeenstemming met artikel 11 van de bijzondere wet werd verklaard.

A.4.3. Wat betreft artikel 58, § 3, van het decreet van 27 juni 1996 merkt de Vlaamse Regering in eerste instantie op dat uit de artikelen 82 en 68 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 volgt dat de Regering aan de ambtenaar die het bestuur leidt, het recht om in rechte te treden mocht delegeren.

Een dergelijke machtiging regelt op geen enkele wijze de strafrechtelijke vervolging; bovendien doet zij in geen enkel opzicht afbreuk aan het monopolie dat inzake de vervolging werd verleend aan het openbaar ministerie, dat de strafvordering alleen blijft uitoefenen. Er wordt tevens opgemerkt dat het verzoek aan de strafrechter om herstelmaatregelen te bevelen « buiten het kader van de strafrechtelijke veroordeling dient gesitueerd te worden nu een dergelijke herstelmaatregel van burgerlijke aard is ».

A.4.4. In ondergeschikte orde houdt de Vlaamse Regering staande dat, aangezien artikel 58, § 3, niet verduidelijkt « in welke vorm of op welke wijze » de vordering moet worden geformuleerd, de wetgever zich heeft onthouden « van elke interferentie in de vorm van de vervolging ». In werkelijkheid heeft de wetgever de teruggave in ruime zin geregeld en de Vlaamse Regering merkt hieromtrent op dat « de teruggave [...] verbonden [is] met de openbare orde en door sommige aspecten ervan een met de strafsancie onlosmakelijk verbonden accessorium; zij is namelijk het verlengde ervan en erop gericht - buiten de strafrechtelijke veroordeling - te vermijden dat de situatie van overtreding blijft voortbestaan ».

Standpunt van de Waalse Regering

A.5. Na te hebben opgemerkt dat de prejudiciële vraag handelt over de overeenstemming met de bevoegdheidsregels van de aan het Waalse Gewest verleende machtiging om voor de strafgerechten vrijwillig tussen te komen, herinnert de Waalse Regering in haar memorie aan de bepalingen van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 (de artikelen 6, § 1, II, 10, 11 en 19, § 1, ervan), die als rechtsgrond dienen voor de gewestelijke bevoegdheid inzake afvalstoffen en strafrecht, alsook aan de evolutie van de voormelde artikelen 10 en 19 als gevolg van de totstandkoming van de bijzondere wet van 16 juli 1993; sinds die wijziging kan tevens in door de

Grondwet aan de wet voorbehouden aangelegenheden een beroep worden gedaan op de impliciete bevoegdheden. Overigens wordt in de memorie opgemerkt dat in de rechtspraak van het Hof al herhaaldelijk werd beslist dat de gewesten uit het voormelde artikel 11 het recht putten te voorzien in het herstel van de plaats in zijn vroegere toestand in geval van een inbreuk op een regel die tot hun bevoegdheid behoort.

A.6.1. In het tweede deel van haar memorie onderzoekt de Waalse Regering achtereenvolgens de drie voorwaarden waarvan de toepassing van de impliciete bevoegdheden afhankelijk is en waaraan, volgens de memorie, te dezen is voldaan.

A.6.2. Ten aanzien van het noodzakelijke karakter van de inbreuk op de federale bevoegdheid wordt in de memorie in de eerste plaats beweerd dat de rechtszekerheid verantwoordt dat een volledig geheel van regels wordt ingevoerd. Vervolgens wordt de nadruk gelegd op de noodzaak dat de Regering, of de door haar aangewezen ambtenaar, een partij in de strafprocedure kan zijn en over een echt vorderingsrecht en recht op hoger beroep kan beschikken, « in zoverre het aan hen staat en niet aan het openbaar ministerie de uitvoering van de verwijdering van de afvalstoffen en van het herstel van de plaats in zijn vroegere toestand te vervolgen ». Ten slotte, na te hebben opgemerkt dat zij ingevolge de artikelen 58*bis* van het decreet van 5 juli 1985 en 59 van het decreet van 27 juni 1996 ertoe gemachtigd is de tenuitvoerlegging van de herstelmaatregelen voor de burgerlijke rechter te vervolgen en zelfs tegen een afwijzing van haar vordering beroep aan te tekenen, betoogt de Waalse Regering dat het discriminerend zou zijn wanneer haar datzelfde recht voor de strafrechter wordt geweigerd.

A.6.3. Ten aanzien van het marginale karakter van de bevoegdheidsinbreuk wordt in de memorie gesteld dat, sinds de wetshervorming van 1993, het strafrecht, met inbegrip van de strafprocedure, moet worden beschouwd als een aangelegenheid die zich tot een gedifferentieerde regeling leent. Na te hebben opgemerkt dat de Raad van State, naar aanleiding van een advies omtrent een ontwerp van ordonnantie, de bevoegdheid van het gewest ter zake heeft aanvaard, onderstreept de Waalse Regering dat de gewestwetgever een procedure die de federale wetgever vroeger had ingesteld, waarbij - telkens in bijzondere wetten - in de vrijwillige of gedwongen tussenkomst van een derde voor de strafgerechten wordt voorzien, voor zichzelf enkel heeft overgenomen. Bovendien - zo wordt in de memorie beklemtoond - hebben de andere gewestwetgevers op dezelfde regeling een beroep gedaan en heeft de Waalse wetgever die regeling in andere aangelegenheden dan de ruimtelijke ordening aangenomen.

A.6.4. Het marginale karakter van de afbreuk aan de federale bevoegdheid wordt door de Waalse Regering bevestigd, des te meer daar de Waalse wetgever zich beperkt heeft tot de overname van een regeling die bij wet werd ingevoerd en die inzake verzekeringen of handelsvestigingen nog wordt gebruikt.

A.7. In het laatste deel van haar memorie merkt de Waalse Regering ten slotte op dat het Hof van Cassatie, in zijn arrest van 13 december 2000, in een aanverwante aangelegenheid - de stedenbouw - het beginsel van de tussenkomst van de gemachtigde ambtenaar heeft aanvaard, en daarbij de noodzaak heeft bevestigd dat uitdrukkelijk in een dergelijke tussenkomst wordt voorzien in een bijzondere wet, die inzake stedenbouw voortvloeit uit artikel 155, § 1, van het W.W.R.O.S.P. Daaruit wordt besloten dat de in het geding zijnde bepalingen, op rechtsgeldige wijze, dezelfde machtiging inzake afvalstoffen verlenen.

A.8. In haar memorie van antwoord neemt de Waalse Regering akte van het feit dat de partijen Lekki en anderen, in hun memorie van antwoord, zelf toegeven dat het onderwerp van de prejudiciële vraag strikt beperkt is tot de overeenstemming met de bevoegdheidsregels van het aan het Waalse Gewest verleende recht om voor de strafgerechten vrijwillig tussen te komen.

- B -

De in het geding zijnde bepalingen

B.1. De verwijzende rechter legt artikel 58, § 2, van het decreet van het Waalse Gewest van 5 juli 1985 en artikel 58, § 3, van het decreet van het Waalse Gewest van 27 juni 1996, allebei betreffende afvalstoffen, ter toetsing aan het Hof voor.

Artikel 58 van het decreet van 5 juli 1985 - waarvan enkel paragraaf 2 in het geding is - bepaalde :

« § 1. In geval van overtreding van de artikelen 15, 18 en 19, kan de rechter de dader, afgezien van de in de voorgaande artikelen voorziene straffen, veroordelen tot :

1° het uitvoeren van de maatregelen die hij voorschrijft met het oog op het beschermen van de burens of het leefmilieu tegen de veroorzaakte overlast. De rechter kan uitdrukkelijk het uitvoeren van werken gelasten die ertoe bestemd zijn de overlast te verminderen, te doen verminderen of te doen ophouden of de toegang tot de plaatsen te beletten;

2° het verbieden van iedere opslagplaats of gecontroleerde stortplaats tijdens de duur die hij bepaalt, op de plaats waar de overtreding zich heeft voorgedaan;

3° de publicatie van het gerechtelijke besluit in de pers op kosten van de veroordeelde, volgens de modaliteiten die de rechter ter kennis brengt.

§ 2. In geval van overtredingen van de artikelen 15, 18 en 19, moet de rechter gelasten dat de afvalstoffen worden opgeruimd en dat de plaatsen weer in orde worden gebracht. Hij zal de Dienst van de afvalstoffen met de uitvoering van deze verplichtingen kunnen belasten op risico en kosten van de veroordeelde. De veroordeelde zal kunnen worden gedwongen tot de terugbetaling van de kosten aan de hand van een eenvoudige door de Dienst opgestelde staat en door de rechter der beslagenen uitvoerbaar verklaard.

§ 3. Degene die, veroordeeld krachtens § 1 en § 2, niet binnen de voorgeschreven termijn de door de rechter opgelegde verplichtingen uitvoert of de verboden schendt die bedoelde rechter uitvaardigt of zich tegen de ambtshalve maatregelen verzet die hij voorschrijft, kan worden gestraft met een straf van zes maanden tot vijf jaar gevangenisstraf en een boete van duizend frank tot vijfhonderdduizend frank of met slechts één van deze straffen. In geval van niet-uitvoering van de door de rechter voorgeschreven verplichtingen krachtens § 1, 1°, verzekert de Dienst van de afvalstoffen hiervan de uitvoering en vordert de kosten ervan terug zoals in § 2 staat aangegeven.

§ 4. De griffier van het burgerlijke of strafrechterlijke gerecht betekent aan de door de Deelregering aangewezen ambtenaar een afschrift van de dagvaardingen om te verschijnen met betrekking tot de in § 1 en § 2 beoogde overtredingen voor het gerecht dat over de inhoud van de zaak uitspraak doet.

§ 5. De vonnissen waarin onderhavig artikel wordt toegepast, worden aan de Dienst van de afvalstoffen betekend door de griffier van het gerecht en tegelijkertijd aan de veroordeelde. »

Artikel 58, waarvan enkel paragraaf 3 in het geding is, van het decreet van 27 juni 1996 - dat (bij artikel 65) het voormelde decreet van 5 juli 1985 opheft - luidt :

« § 1. In geval van overtreding van de artikelen 7, § 1, § 2 en § 5, 10, 11, 39, § 4, 42, 43 en 47 van dit decreet (en van de maatregelen voor de uitvoering ervan) kan de rechter de overtreder, naast de in de vorige artikelen bedoelde straffen :

1° veroordelen tot het uitvoeren van de maatregelen die hij voorschrijft om de aanwonende bevolking of het milieu tegen de veroorzaakte hinder te beschermen. De rechter kan de uitvoering van de nodige werken bevelen om de hinder te beperken of er een einde aan te maken, of de toegang tot de site ontzeggen;

2° voor de door hem bepaalde duur alle exploitatie verbieden op de site waar de overtreding werd begaan;

3° elke activiteit inzake afvalbeheer tijdelijk of definitief verbieden;

4° de kosten laten dragen, volgens de door hem bepaalde modaliteiten, van de bekendmaking van de rechterlijke beslissing in de pers.

§ 2. In afwijking van § 1 gelast de rechter de bekendmaking van de beslissing systematisch op kosten van de veroordeelde en volgens de modaliteiten die hij bepaalt in geval van veroordeling bedoeld in artikel 56.

§ 3. Op verzoek van de Regering of, bij machtiging, van de ambtenaar die het gewestelijk bestuur leidt, gelast de rechter daarenboven de verwijdering van de afvalstoffen en de sanering van de site op kosten van de veroordeelde, hetzij door de veroordeelde zelf, volgens de voorschriften van de Dienst, hetzij door de aangewezen persoon (personen). In dit geval wordt het bedrag van de kosten, op overleggen van een gewone staat door de Dienst, terugbetaald na uitvoering van de werken of naar gelang de uitvoering ervan. Deze staat wordt uitvoerbaar verklaard. Het vonnis geldt in voorkomend geval als milieuvergunning voor afvalverwijdering in de zin van het decreet van 11 maart 1999 betreffende de milieuvergunning en als stedenbouwkundige vergunning in de zin van artikel 84, § 1, van het Waalse wetboek van ruimtelijke ordening, stedenbouw en patrimonium.

§ 4. De rechter gelast de veroordeelde binnen acht dagen op één van de in artikel 13 bedoelde wijzen de Dienst een zekerheid te bezorgen, op straffe van dwangsom. Het bedrag van de zekerheid is gelijk aan het bedrag van de geraamde kosten van de opgelegde maatregelen.

§ 5. De krachtens § 1 en § 3 veroordeelde persoon die de door de rechter opgelegde verplichtingen niet binnen de voorgeschreven termijn nakomt of de door hem uitgevaardigde verboden schendt of zich tegen de maatregelen verzet die hij ambtshalve oplegt, is strafbaar

met een gevangenisstraf van zes maanden à vijf jaar en met een geldboete van 1.000 à 500.000 frank, of met één van deze straffen. Bij niet-nakoming van de krachtens § 1, 1°, door de rechter opgelegde verplichtingen zorgt de Dienst voor de nakoming ervan en recupereert hij de kosten ervan, zoals bepaald in § 3.

§ 6. De griffier van de burgerlijke rechtbank of van het strafgerecht bezorgt de ambtenaar die het bestuur leidt, een afschrift van de verzoekschriften of van de dagvaardingen voor het gerecht wegens de in § 1 en § 5 bedoelde overtredingen, zowel in eerste aanleg als in hoger beroep.

§ 7. De vonnissen en arresten waarop dit artikel betrekking heeft, worden door de griffier van het gerecht tegelijkertijd aan het gewestelijk bestuur en aan de veroordeelde betekend. »

B.2. Uit de prejudiciële vraag blijkt dat het Hof wordt ondervraagd over de naleving door de decreetgever van de bevoegdheidverdelende regels, in zoverre de in het geding zijnde bepalingen de Waalse Regering - of, bij machtiging, de ambtenaar die het gewestelijk bestuur leidt - ertoe zouden machtigen voor de strafgerechten vrijwillig tussen te komen teneinde de verwijdering van de afvalstoffen en het herstel van de plaats in zijn vroegere toestand te verkrijgen.

Ten gronde

B.3.1. Krachtens artikel 6, § 1, II, 2°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, zoals het van kracht was op het ogenblik van de aanneming van het decreet van 5 juli 1985, waren de gewesten bevoegd om « de ophaling en verwerking van afvalstoffen » te regelen.

Sinds de wijziging ervan bij de wetten van 8 augustus 1988 en 16 juli 1993 verleent diezelfde bijzondere bepaling, zoals ze van kracht was op het ogenblik van de aanneming van het decreet van 27 juni 1996, de gewesten de bevoegdheid inzake « het afvalstoffenbeleid », onder voorbehoud van de uitzonderingen waarin in het tweede lid ervan is voorzien.

Artikel 11 van dezelfde bijzondere wet bepaalde overigens op het ogenblik van de aanneming van het decreet van 5 juli 1985 :

« Binnen de grenzen van de bevoegdheden van de Gewesten en de Gemeenschappen kunnen de decreten de niet-naleving van hun bepalingen stafbaar stellen en de straffen wegens

die niet-naleving bepalen overeenkomstig Boek I van het Strafwetboek, met uitzondering van de criminele straffen bepaald in artikel 7 van dat Wetboek. »

Sinds de wijziging ervan bij de bijzondere wet van 16 juli 1993 bepaalt datzelfde artikel 11, zoals het van toepassing was op het ogenblik van de aanneming van het decreet van 27 juni 1996 :

« Binnen de grenzen van de bevoegdheden van de Gemeenschappen en de Gewesten kunnen de decreten de niet-naleving van hun bepalingen strafbaar stellen en de straffen wegens die niet-naleving bepalen; de bepalingen van Boek I van het Strafwetboek zijn hierop van toepassing, behoudens de uitzonderingen die voor bijzondere inbreuken door een decreet kunnen worden gesteld.

Het eensluidend advies van de Ministerraad is vereist voor iedere beraadslaging in de Gemeenschaps- of Gewestregering over een voorontwerp van decreet waarin een straf of een strafbaarstelling is opgenomen waarin Boek I van het Strafwetboek niet voorziet.

Binnen de grenzen vermeld in het eerste lid, kunnen de decreten :

1° de hoedanigheid van agent of officier van gerechtelijke politie toekennen aan de beëdigde ambtenaren van de Gemeenschaps- of Gewestregering of van instellingen die onder het gezag of toezicht van de Gemeenschaps- of Gewestregering ressorteren;

2° de bewijskracht regelen van processen-verbaal;

3° de gevallen bepalen waarin een huiszoeking kan plaatshebben. »

B.3.2. Voor zover zij er niet anders over hebben beschikt, hebben de Grondwetgever en de bijzondere wetgever aan de gemeenschappen en de gewesten de volledige bevoegdheid toegekend tot het uitvaardigen van de regels die eigen zijn aan de hun toegewezen aangelegenheden. Behoudens andersluidende bepalingen heeft de bijzondere wetgever het gehele beleid inzake de door hem toegewezen aangelegenheden aan de gemeenschappen en gewesten overgedragen.

B.3.3. De bevoegdheid inzake afvalstoffenbeleid staat de gewesten niet toe regels uit te vaardigen met betrekking tot de bevoegdheid en de procedure voor de rechtscolleges. Krachtens de artikelen 145 en 146 van de Grondwet behoort de omschrijving van de bevoegdheden van de rechtscolleges tot de uitsluitende bevoegdheid van de federale wetgever. Het vaststellen van procedureregels voor de rechtscolleges komt aan de federale wetgever toe op grond van zijn residuaire bevoegdheid.

B.4.1. De uitoefening door de gewesten van hun bevoegdheid inzake afvalstoffenbeleid veronderstelt dat zij in die aangelegenheid de nodige maatregelen kunnen bepalen.

B.4.2. Artikel 58 van het decreet van 5 juli 1985 en artikel 58 van het decreet van 27 juni 1996 bepalen allebei dat, in geval van een inbreuk op de erin vastgelegde bepalingen, de rechter de verwijdering van de afvalstoffen en het herstel van de plaats in zijn vroegere toestand beveelt.

Die maatregelen zijn geen straffen. Doordat zij afhankelijk zijn van de vaststelling van een misdrijf, is de vordering ervan evenwel verbonden met de publieke vordering.

De in het geding zijnde decretale bepalingen wijzen overigens niet het rechtscollege aan dat bevoegd is om de betrokken maatregelen te bevelen; zij worden bevolen door het rechtscollege dat met toepassing van de procedureregels vastgesteld door de federale wetgever bevoegd is.

B.4.3. Die herstelmaatregelen vallen binnen het concept van teruggave dat wordt aangewend in artikel 44 van het Strafwetboek.

Hoewel zij een burgerrechtelijk karakter heeft, is de teruggave verbonden met de openbare orde en is zij door sommige aspecten een met de strafsanctie onlosmakelijk verbonden accessorium; zij is namelijk het verlengde ervan nu zij erop gericht is - buiten de strafrechtelijke veroordeling - te vermijden dat de situatie van overtreding blijft voortbestaan.

B.4.4. In zoverre zij bepalen dat de rechter de verwijdering van de afvalstoffen en het herstel van de plaats in zijn vroegere toestand beveelt, zijn de in het geding zijnde bepalingen in overeenstemming met de krachtens artikel 11 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 aan de decreetgever verleende machtiging: het recht om de niet-inachtneming van de decreten strafbaar te stellen en om de straffen wegens de niet-inachtneming te bepalen, impliceert het recht om de verwijdering van het voorwerp van het misdrijf op te leggen en de modaliteiten ervan te regelen.

B.5.1. Artikel 58, § 3, van het decreet van 27 juni 1996 bepaalt echter dat die maatregelen tot teruggave worden gelast door de strafrechter « op verzoek van de Regering

of, bij machtiging, van de ambtenaar die het gewestelijk bestuur leidt ». Dat verzoek - afgezien van het feit dat het bepalend is voor het recht van de rechter de verwijdering van de afvalstoffen en het herstel van de plaats in zijn vroegere toestand te bevelen - kan enkel worden geïnterpreteerd als een machtiging tot vrijwillige tussenkomst van de voormelde overheid voor de strafrechter. Volgens de verwijzende rechter « verlenen zowel artikel 58, § 2, van het decreet van de Waalse Gewestraad van 5 juli 1985 als artikel 58, § 3, van het decreet van 27 juni 1996 mandaat aan de Executieve of bij delegatie aan de leidende ambtenaar van de gewestelijke administratie om op te treden voor de strafrechter teneinde aan de rechter te vragen dat hij de verwijdering van de afvalstoffen of het herstel van de plaats in zijn vroegere toestand beveelt ».

Er dient te worden nagegaan of, door die vrijwillige tussenkomst voor de strafrechter toe te staan, artikel 58, § 3, van het decreet van 27 juni 1996 - alsmede artikel 58, § 2, van het decreet van 5 juli 1985 indien het, ondanks zijn stilzwijgen, in die zin zou worden geïnterpreteerd - binnen de grenzen van de gewestelijke bevoegdheid is gebleven om, in een van zijn bevoegdheidsdomeinen, regels inzake de teruggave uit te vaardigen dan wel of de gewestwetgever, integendeel, aldus een aspect heeft geregeld van de vorm van de vervolging, zijnde een aangelegenheid die, bij artikel 12 van de Grondwet, in beginsel aan de bevoegdheid van de federale wetgever is voorbehouden.

B.5.2. Volgens de rechtspraak van het Hof van Cassatie is de vrijwillige tussenkomst van een derde voor het strafrecht ontvankelijk voor zover een wettelijke norm ze uitdrukkelijk toelaat.

B.5.3. Zonder zich over de interpretatie van de verwijzende rechter uit te spreken, stelt het Hof vast dat een dergelijke toelating door een decreet niet de procedureregels inzake de vrijwillige tussenkomst wijzigt, doch slechts een bijkomende categorie van tussenkomende partijen aanwijst die verband houdt met een aan de decreetgever toegewezen aangelegenheid. Zulks kan worden ingepast in de bevoegdheid van de gewesten inzake afvalstoffenbeleid.

B.6. Uit hetgeen voorafgaat volgt dat de prejudiciële vraag ontkennend dient te worden beantwoord.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

Artikel 58, § 2, van het decreet van het Waalse Gewest van 5 juli 1985 met betrekking tot de afvalstoffen en artikel 58, § 3, van het decreet van het Waalse Gewest van 27 juni 1996 betreffende de afvalstoffen schenden de regels voor het bepalen van de onderscheiden bevoegdheid van de Staat, de gemeenschappen en de gewesten niet.

Aldus uitgesproken in het Frans en het Nederlands, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, op de openbare terechtzitting van 9 oktober 2002.

De griffier,

De wnd. voorzitter,

P.-Y. Dutilleux

L. François